

Galeopsis pubescens Bess. nog steeds bij Oranjewoud

door

D. T. E. VAN DER PLOEG (Sneek)

In Gorteria 1, no. 5 van mei 1962 bepleit S. E. DE JONGH het nauwkeurig volgen van de lotgevallen van onze adventieven. Vooral het signaleren van tekenen die op blijvende vestiging wijzen, wordt aanbevolen.

Een voorbeeld van een geslaagde vestiging, zij het dan slechts lokaal, is zeer waarschijnlijk *Galeopsis pubescens* Bess., in de Nederlandse flora's aangegeven als adventief, hoewel bij Heimans, Heinsius en Thijsse met de vermelding: in het Noorden des lands misschien ook inheems.

In juli 1963 vond ik een rijke groeiplaats van deze soort onder Oranjewoud. Erg verrast was ik overigens niet door deze vondst, daar ik mij herinnerde, dat zij hier vroeger ook reeds was gevonden. Dit bleek te zijn geweest in 1927, toen door Koopmans en Koopmans-Forstmann de zachte hennepnetel werd aangetroffen onder struikgewas bij Oranjewoud-Brongerga.

Ik vond bij het nakijken van op deze soort betrekking hebbende gegevens bovendien dat reeds in 1910 de plant hier was aangetroffen door D. A. G. Bruggeman (De Lev. Natuur 15, 1910, p. 283).

Galeopsis pubescens heeft in Oranjewoud dus zijn 50-jarig jubileum reeds ruimschoots achter de rug. En van verminderde vitaliteit is bepaaldelijk nog geen sprake. Integendeel, toen ik in augustus 1963, samen met M. T. Jansen, de vindplaats nog eens bezocht, konden wij zonder enige moeite tegen de driehonderd forse, rijkbloeiende planten vinden. De plant maakt hier in geen enkel opzicht (meer) de indruk van een adventief, en ook de vindplaats heeft niet de minste overeenkomst met plaatsen waar men in de regel adventieven verwacht. De plekken waar *G. pubescens* zo rijkelijk groeit zijn de zeer brede, door hoge eiken beschaduwde bermten aan weerszijden van de weg Pauwenburg-Oranjestein. Hier en daar in deze brede bermten, waar ook enig struikgewas staat, worden permanent grote hopen afgevallen blad verwerkt tot bladaarde, die blijkbaar bestemd is voor een in de nabijheid gelegen kwekerij. Over honderden meters is hierdoor de bodem zeer los en humeus, terwijl de vegetatie er vrij open is. Deze condities zijn blijkbaar van dien aard dat *G. pubescens* zich hier volkomen thuis voelt en zich door de jaren heen kan handhaven. Ook op plaatsen waar de vegetatie minder open is, vonden we nog wel planten, maar toch in snel afnemend aantal. Blijkbaar bepalen vooral de activiteiten met de bladaarde hier de uitbreidingsmogelijkheden van deze soort.

Reeds geruime tijd geleden (De Lev. Natuur 46, 1941, p. 70) vestigde S. J. DIJKSTRA er de aandacht op, dat hij het echt adventief-zijn van *G. pubescens* betwijfelde. Dit vooral naar aanleiding van het feit dat bij Odoorn de plant na 50 jaar weer was teruggevonden. Dijkstra spreekt het vermoeden uit dat *G. pubescens* daar gedurende al die jaren gegroeid zou hebben en dus ingeburgerd zou zijn (of mogelijk zelfs indigeen). Hij vermoedt van Oranjewoud dan reeds hetzelfde, maar voor een veel kortere periode, nl. 1910—1927. Ondertussen is dan nu gebleken dat ook in Oranjewoud de halve eeuw reeds gepasseerd is. Uit het artikel van Dijkstra blijkt, dat de vindplaats Odoorn zeer wel overeenkomt met die in Oranjewoud. Immers, Dijkstra spreekt van „een vrij open terrein met als bovengroei hoge eiken”, en dit kan letterlijk ook gelden voor Oranjewoud. RUNGE (Die Flora Westfalens 1955, p. 436) vermeldt een dergelijk geval van vermoedelijke inburgering, nl. in de streek van Wittgenstein.

Summary

Galeopsis pubescens Bess. has established itself near Oranjewoud (prov. Friesland); it was found there for the first time in 1910.